Miehet ry:n lausunto eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle tasa-arvovaltuutetun kertomuksesta eduskunnalle 2022

Miehet ry kiittää eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa mahdollisuudesta lausua tasa-arvovaltuutetun kertomuksesta eduskunnalle 2022 ja kannattaa kaikkia tasa-arvovaltuutetun esittämiä suosituksia tasa-arvon edistämiseksi Suomessa. Miehet ry haluaa samalla alleviivata muutamia nostoja omassa lausunnossaan, pääosin valtuutetun suosituksiin pohjautuen:

Miehet ry pitää risteävään, moniperusteiseen syrjintään aiempaa vahvemman puuttumisen edistämistä perusteltuna, jotta heikoimmassa asemassa olevien ihmisryhmien, kuten useampaan eri vähemmistöön kuuluvien henkilöiden oikeusturvaa vahvistetaan. Esimerkiksi työelämän osalta vähemmistöihin kuuluvat henkilöt kohtaavat muun muassa työelämään pääsyssä paljon syrjintää. Yhdenvertaisuuslain kieltämän syrjinnän lisäksi esimerkiksi työelämäsyrjinnällä voi olla tasa-arvolain piiriin kuuluvia sukupuoleen perustuvia syrjinnän piirteitä, jotka jäävät nykyisten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaltuutettujen kategoristen toimivaltarajausten myötä piiloon, eli muun muassa dokumentoimatta ja siten huomioimatta lainsäädännön päivittämisen yhteydessä.

Työelämän keskeisimpiä tasa-arvohaasteita on tasa-arvovaltuutetun kertomuksen esittämällä tavalla esimerkiksi raskaus- ja perhevapaasyrjintään liittyvät tapaukset, joihin tarvitaan vahvempaa puuttumista esimerkiksi valtuutetun esittämin tavoin. Miehet ry painottaa myös perhevapaauudistuksen yhteydessä työpaikoilla tehtävien työpaikkakohtaisten toimien ensisijaisuutta erityisesti miesvaltaisilla aloilla, joilla on tarkoituksenmukaista panostaa tulevan perhevapaauudistuksen käytännön toimeenpanoon muun muassa perhemyönteisen organisaatiokulttuurin kehittämisen muodossa, erityisesti isiä perhevapaiden pitämiseen kannustaen. Työelämätoimjoille sekä julkisella, yksityisellä että kolmannella sektorilla tulisikin osoittaa viranomaisten tarjoamia tukitoimia perhemyönteisten käytäntöjen luomiseen ja täytäntöönpanoon.

Intersukupuolisten lasten ei-lääketieteelliset, eli luonteeltaan kosmeettiset sukuelinkirurgiset toimenpiteet tulee viipymättä kieltää Marinin hallitusohjelman esittämällä lailla, sisältäen myös ei-lääketieteellisten hormonihoitojen kieltämisen. Laki sukupuolen vahvistamisesta, eli translaki tulee myös Marinin hallitusohjelman mukaisesti toteuttaa kiireellisesti, samalla alaikäiset laissa yhdenvertaisesti ja ihmisoikeusperustaisesti huomioiden.

Lisäksi Miehet ry haluaa yleishuomiona alleviivata, että naisten ja miesten välisen tasa-arvon toteutumisen seuraamisen lisäksi on aiheellista ja tasa-arvolain tosiasiallisesti täysimääräisen täytäntöönpanon toteuttamiseksi tarpeellista soveltuvin osin järjestelmällisesti kerätä viranomaisten toimesta tietoa sukupuolivähemmistöihin kuuluvien yhteiskunnallisesta asemasta ja oikeuksien toteutumisesta sekä toteutumattomuudesta, vaikka Suomen lainsäädäntö ei vielä nykymuodossaan tunnista muita sukupuolia mies-naisjaon lisäksi.

Sukupuolistuneen väkivallan osalta Miehet ry kannattaa tasa-arvovaltuutetun suosituksia väkivallan, kuten häirinnän kohteiden oikeusturvan parantamisesta eri tavoin. Kuluvalla hallituskaudella on Miehet ry:n mielestä otettu oikeansuuntaisia askeleita sukupuolistuneen

väkivallan näkyväksi tekemisessä ja siihen puuttumisessa esimerkiksi sukupuoli rangaistusten koventamisperusteeksi asettamalla. Sen myötä Miehet ry näkee perusteltuna, että rikoslainsäädäntöä kehitetään jo aloitetussa hengessä kieltämään vihapuhe ja maalittaminen, sillä muun muassa vihapuheella on vahvoja tasa-arvolain syrjintäperusteiden mukaisia vaikutuksia erityisesti naisiin ja sukupuolivähemmistöihin.

Vihapuheen ja maalittamisen kriminalisointi olisi erityisen tärkeää sosiaalisen median ajassa. Lukuisten selvitysten ja tutkimusten perusteella vihapuhe ja maalittaminen kaventavat erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tosiasiallisia mahdollisuuksia osallistua esimerkiksi kansalaiskeskusteluun. Vihapuhe ja maalittaminen ovat digitaalisen nykyajan suurimpia uhkia ihmisten demokratiaoikeuksien, kuten perustuslain suoman valtiovallan toteutumattomuuden kannalta. Kansanvaltaan sisältyvä yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan sekä elinympäristön kehittämiseen ei tosiasiallisesti toteudu erityisesti naisten ja sukupuolivähemmistöjen kannalta ilman tuntuvia lainsäädännöllisiä toimia vihapuhetta ja maalittamista vastaan.

Miehet ry haluaa painottaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluvelvoitteen ulottamisen tärkeyttä varhaiskasvatukseen, samalla varhaiskasvatuksen henkilöstöresurssien ja tarvittavan osaamisen turvaamisesta huolta pitäen. Lisäksi muun muassa sukupuolisensitiivisen kasvatuksen ja opetuksen avulla tulee kiinnittää erityistä huomiota poikien sekä poikaoletettujen koulumenestyksen vahvistamiseen, jolla esimerkiksi ennaltaehkäistään nuorten miesten yhteiskunnallista syrjäyttämistä, kitketään radikalisoitumista ja edistetään miesten korkeakoulutusastetta.

Maanpuolustusjärjestelmän osalta Miehet ry pitää asepalveluksen tasa-arvoistamista ja yhdenvertaistamista ensisijaisena tavoitteena, sillä nykyjärjestelmän mukainen sukupuolen perusteella syrjivä asepalvelus on ihmisoikeusvastainen, mukaan lukien siviilipalvelushenkilöihin ja totaalikieltäytyjiin kohdistuvat yhdenvertaisuusongelmat. Maanpuolustuksen pitää myös mahdollisen Suomen natojäsenyydenkin myötä perustua ennen kaikkea ihmisen henkilökohtaiseen motivaatioon kategorisen sukupuolirajauksen sijaan. Miehet ry kannattaa vapaaehtoisten kutsuntojen ulottamista koko ikäluokalle, ja vastustaa usean muun kansalaisjärjestön yhteisrintamassa kuluvalla vaalikaudella parlamentaarisen komitean tekemää esitystä naisten velvoittamisesta kutsuntoihin sakon uhalla.

Helsingissä 2.6.2022
Miehet ry:n hallitus